

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное учреждение
высшего профессионального образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Отделение татарской филологии и межкультурной коммуникации

УТВЕРЖДАЮ

Проректор
по образовательной деятельности КФУ
Проф. Минзарипов Р.Г.

"__" _____ 20__ г.

Программа дисциплины

История татарской литературы XIX века БЗ+.Б.1.2

Направление подготовки: 032700.62 - Филология

Профиль подготовки: Отечественная филология (Татарский язык и литература)

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: заочное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Гумеров И.Г.

Рецензент(ы):

Миннегулов Х.Ю.

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой:

Протокол заседания кафедры No ___ от "___" _____ 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института филологии и межкультурной коммуникации
(отделение татарской филологии и межкультурной коммуникации):

Протокол заседания УМК No ___ от "___" _____ 201__ г

Регистрационный No

Казань

2014

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) старший преподаватель, к.н. Гумеров И.Г. кафедра татарской литературы и методики преподавания отделение татарской филологии и межкультурной коммуникации им.Г.Тукая , igumerov@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

Сформировать у студентов комплексное представление об истории развития татарской литературы XIX века; охарактеризовать значение данной эпохи, продемонстрировать динамику процессов литературного развития; познакомить студентов с основными фактами жизни и творчества ведущих представителей татарской литературы XIX века, определить направление их творческой эволюции и идейно-эстетических особенностей, поэтики их наиболее значительных произведений.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " БЗ+.Б.1 Профессиональный" основной образовательной программы 032700.62 Филология и относится к базовой (общепрофессиональной) части. Осваивается на 2 курсе, 3, 4 семестры.

Учебная дисциплина "История татарской литературы XIX века" входит в раздел "Б.3. Профессиональный цикл. Базовая часть"ФГОС-3 по направлению подготовки ВПО 031000-"Филология".

Для изучения данной дисциплины необходимы компетенции, сформированные у обучающихся в результате освоения дисциплин ООП подготовки бакалавра филологии "Основы филологии", "Введение в литературоведение", "Татарское устное народное творчество", "История татарской литературы до XIX века".

Освоение дисциплины "История татарской литературы XIX века" является необходимой основой для последующего изучения дисциплины "История татарской литературы начало XX века", и дисциплин вариативной части профессионального цикла.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-1 (общекультурные компетенции)	владение культурой мышления; способность к восприятию, анализу, обобщению информации, постановке цели и выбору путей ее достижения.

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:
  - 1) этапы историко-литературного процесса XIX века;
  - 2) творчество ведущих татарских писателей XIX века, его оценку в литературоведении и критике;
  - 3) содержание и художественные особенности произведений;
  - 4) базовые теоретико-литературоведческие термины и понятия;
2. должен уметь:
  - 1) анализировать литературное произведение как художественно-эстетическое явление;
  - 2) характеризовать художественный мир писателя, своеобразие его мировоззрения, принадлежность к литературному направлению;
  - 3) пользоваться научной и справочной литературой;

3. должен владеть:

- 1) литературоведческого анализа художественных текстов;
- 2) самостоятельного исследования литературного произведения;

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет зачетных(ые) единиц(ы) 108 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины отсутствует в 3 семестре; экзамен в 4 семестре. Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Введение	1		0	0	0	
2.	Тема 2. Литература первой половины XIX века	2		0	0	0	
3.	Тема 3. Литература второй половины XIX века.	2		0	0	0	
	Тема . Итоговая форма контроля	4		0	0	0	экзамен
	Итого			0	0	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Введение

Тема 2. Литература первой половины XIX века

Тема 3. Литература второй половины XIX века.

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Рекомендуемые образовательные технологии: лекции, практические занятия, самостоятельная работа студентов, курсовая работа.

При проведении занятий используются активные и интерактивные формы занятий (семинары, коллоквиумы, проекты, мозговой штурм, разбор конкретных ситуаций и т.д.) в сочетании с внеаудиторной работой с целью формирования и развития профессиональных навыков обучающихся.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Введение

Тема 2. Литература первой половины XIX века

Тема 3. Литература второй половины XIX века.

Тема . Итоговая форма контроля

Примерные вопросы к экзамену:

Оценочные средства составляются преподавателем самостоятельно при ежегодном обновлении банка средств. Количество вариантов зависит от числа обучающихся.

По первому разделу

Вопросы контрольных работ:

1. XIX йөзнең беренче яртысында поэзия үсеше (гомуми күзәтү характерында).
2. Муса Акъегетзадәнең "Хисамеддин менла" повестендә образлар системасы.
3. XIX гасырның беренче яртысында ижтимагый-мәдәни тормыш һәм әдәби хәрәкәт.
4. Шәмседдин Зәки шигъриятендә төп мотивлар.
5. Беренче татар хрестоматияләре.

По второму разделу

Тест:

1. Беренче татар хрестоматиясен төзүче:

- а) Ф.Кәрим
- в) М.Иванов
- б) Г.У.Имәни
- г) Ә.Каргалый

2. XIX йөзнең I яртысында яшәгән, ижатында дөньяви мотивлар аеруча тулы чагылыш тапкан әдип:

- а) Ш.Зәки
- в) Г.Чокрый
- б) М.Акмулла
- г) Г.Кандалый

3. З.Бигиевнең "Зур гөнаһлар" әсәрендә булмаган герой:

- а) Маһруй
- в) Габделгафур
- б) Әсма
- г) Жиһангир

4. Каюм Насыринең яшәгән еллары:

- а) 1825-1902
- в) 1800-1875
- б) 1792-1861
- г) 1821-1900

5. Фатих Халиди пьесасы:

- а) "Бичара кыз"
- в) "Комедия Чистайда"
- б) "Беренче театр"
- г) "Морад Сәлимов"

6. Түбәндәге авторларны һәм әсәрләрен туры китерегез

- а) Р.Фәхреддин
- а) "Өч хатын белән тормыш"
- б) Ф.Кәрим
- б) "Жәналәт яхуд Галиәкбәр агай"
- в) Г.Исхакий
- в) "Салих бабайның өйләнүе"
- г) Ш.Мөхәммәдев
- г) "Әсма яки гамәл вә җәза"

7. "Сүз чыгар шагыйрьләрдән хикмәт белән..." шигъри юлларының авторы:

- а) Г.Чокрый
- в) Г.Кандалый
- б) М.Акмулла
- г) Я.Емельянов

8. XIX йөзнең икенче яртысында мәхәббәт дастаннары ижат итүче автор:

- а) Г.Сәмитова в) Б.Вәисов
- б) Г.Чокрый г) Ә.У.-Кормаши

9. Түбәндәге үзенчәлекләр кайсы әдәби агымга хас:

- башкалардан аерылып торган уңай герой үзәктә тора;
- мәхәббәт тарихы мәгърифәтчелек мәсьәләләре белән үрелеп бара;
- геройлар ямьсез, бозык тормыштан, яшәштән читкә качып бәхетле булырга омтыла;
- лирик-психологик кичерешләргә киң урын бирелә; вакыйгалар, гадәттә, этнографик күренешләр, пейзаж фонында бара;

- а) мәгърифәтчелек романтизмы в) тәнкыйди реализм
- б) мәгърифәтчелек реализмы г) социалистик реализм

10. Әсәрләрнең жанрын туры китереп языгыз:

- а) "Салих бабайның өйләнүе" а) роман
- б) "Зур гөнаһлар" б) драма
- в) "Өч хатын белән тормыш" в) повесть
- г) "Жиһанша хәзрәт" г) хикәя

11. Жәдитчелек хәрәкәтенең идеологы:

- а) Ш.Мәржани в) К.Насыйри
- б) И.Гаспралы г) Х.Фәезханов

12. "Мәдхә Казан" әсәренең авторы:

- а) Ш.Мәржани в) Г.Ильяси
- б) Г.Чокрый г) Б.Вәисов

13. Татар әдәбиятында беренче сәхнә әсәре:

- а) "Беренче театр" в) "Бичара кыз"
- б) "Рәдде бичара кыз" г) "Комедия Чистайда"

14. XIX йөз әдәбиятын өйрәнүгә зур өлеш керткән галим:

- а) А.Әхмәдуллин в) М.Гайнетдин
- б) Ә.Кәримуллин г) Т.Галиуллин

15. "Кайгы", "Әләк", "Ярлы тормыш" шигырьләренең авторы:

- а) Б.Вәисов в) Г.Сәмитова
- б) һ.Салихов г) Я.Емельянов

16. Мәгърифәтчелек реализмына хас билгә түгел:

- а) сыйнфый көрәшкә чакыру в) шәхес иреген яклау
- б) гаилә тәрбиясенә зур урын бирү г) белем-мәгърифәт культуры

17. Татар әдәбиятында беренчеләрдән булып халыкчылык идеясен чагылдырган әдип:

- а) М.Акъегетзадә в) Ф.Кәrimi
- б) Ш.Мөхәммәдев г) З.Бигиев

18. Авторга нисбәтле түбәндәге исемлектән артыкны билгеләгез:

- а) "Кырык бакча" в) "Әбугалисина кыйссасы"
- б) "Кырык вәзир кыйссасы" г) "Мең дә бер кичә"

19. XIX гасырның I яртысында яшәп ижат иткән, беренче шигъри сәяхәтнамә үрнәген биргән автор:

- а) Г.Кандалый в) һ.Салихов
- б) Ә.Каргалый г) Г.Чокрый

20. Детектив жанрга караган әсәр:

- а) "Мөгъсүм" в) "Меңнәр яки гүзәл кыз Хәдичә"
б) "Морза кызы Фатыйма" г) "Әсма яки гамәл вә жәза"
21. "Аурупа сәяхәтнамәсе"нең авторы:
а) Г.Чокрый в) Ф.Кәримми
б) З.Бигиев г) З.Һади
22. З.Һадиның яшәгән еллары:
а) 1863-1933 в) 1878-1954
б) 1879-1933 г) 1803-1876
23. Иҗатында рус әдәбияты традицияләренә мөрәҗғәгать иткән автор:
а) М.Акмулла в) Б.Вәисов
б) Г.Рәхмәтуллина г) Я.Емельянов
24. "Современник" журналында басылга татарлар тормышына кагылышлы мөкалә авторы:
а) В.Панаев в) А.Чехов
б) П.Пашино г) И.Никитин
25. XIX йөздә Казан университетында укыткан татар галиме:
а) И.Гаспралы в) Г.Курсави
б) М.Мөхмүдов г) Ш.Мәрҗани
26. Татар әдәбиятында беренче пьеса авторы:
а) Г.Камал в) Г.Ильяси
в) Г.Исхакый г) Ф.Халиди
27. "Мәҗмәгыйль-әдәб" җыентыгының авторы:
а) Г.Кандалый в) Һ.Салихов
б) Ш.Зәки г) Ә.Каргалый
28. Иҗтимагый-мәдәни эчтәлекле "Шура" журналының мөхәррире:
а) Ф.Кәримми в) Р.Фәхрәддин
б) С.Максуди г) Г.Исхакый
29. Искелек, торгынлыкны аеруча көчле тәнкыйтьләгән әсәр:
а) "Салих бабайның өйләнүе" в) "Меңнәр яки гүзәл кыз Хәдичә"
б) "Морза кызы Фатыйма" г) "Жәһаләт яхуд Галиәкбәр агай"
30. Ш.Мөхәммәдевне башка әдипләрдән аерып торучы тема
а) иске карашлы руханиларны фаш итү;
б) хатын-кыз язмышын алгы планга куеп сурәтләү;
в) татар сөүдә буржуазиясен тәнкыйтьләү;
г) белем-гыйлем, мәҗрифәткә өндәү;
31. Г.Ибраһимов "Таңыбыз чулпаны" дип атаган шәхес:
а) Ш.Мәрҗани в) К.Насыри
б) Г.Исхакый г) Х.Фәезханов
32. Казанда "Азия" басмаханәсе ачылган ел:
а) 1861 в) 1804
б) 1800 г) 1812
33. Заһир Бигиев "Зур гөнаһлар" әсәрендә "олуг юрист"
а) Ибраһим Галиев в) Габделгафур
б) Ягъкуб Галиев г) Җиһангир
34. Габдулла Тукай шагыйрьләребез тәсбих тезмәсенә "Мәрьям анасы" дип атаган шагыйрь:
а) Г.Кандалый в) Ә.Каргалый

б) Ә.Уразаев-Кормаши г) Ш.Зәки

35. Оренбургта тумаган әдип:

а) Ә.Каргалый в) һ.Салихов

б) Ш.Зәки г) М.Юмачиков

Примерная тематика курсовых работ:

1. Әбелмәних Каргалый шигъриятенең идея-проблематикасы һәм сәнгати үзенчәлекләре.
2. Габделжәббар Кандаый шигъриятендә лирик мин.
3. Яков Емельянов шигъриятенең идея-сәнгати үзенчәлекләре.
4. Шакир Мөхәммәдов прозасында кәлке тудыру алымнары.
5. Гали Чокрый ижатында жанрлар төрлелеге.
6. Закир һади әсәрләрендә кеше бәхете мәсьәләсе.
7. XIX гасыр әдәбиятында шигъри хат жанры.
8. Фатих Кәрим и әсәрләрендә образ тудыру алымнары.
9. Шыһабеддин Мәрҗанинең мәгърифәтчелек эшчәнлеге.
10. Гаяз Исхакыйның "Ике йөз елдан соң инкыйраз" әсәрендә милләт проблемасы.
11. Мифтахеддин Акмулла - гыйлем, мәгърифәт җырчысы.
12. Мәүлекәй Йомачиков ижатында дастан жанры.
13. Татар мәгърифәтчелек хәрәкәте формалашуда Х.Фәезхановның роле.
14. Газизә Сәмитова әсәрләренең поэтик үзенчәлекләре.
15. Г.Сәгъди хезмәтләрендә XIX гасыр әдәбияты тарихы.

Тема 1. Введение

Тема 2. Литература первой половины XIX века

Тема 3. Литература второй половины XIX века.

Тема . Итоговая форма контроля

Примерные вопросы к экзамену:

Оценочные средства составляются преподавателем самостоятельно при ежегодном обновлении банка средств. Количество вариантов зависит от числа обучающихся.

По первому разделу

Вопросы контрольных работ:

1. XIX йөзнең беренче яртысында поэзия үсеше (гомуми күзәтү характерында).
2. Муса Акъегетзадәнең "Хисамеддин менла" повестендә образлар системасы.
3. XIX гасырның беренче яртысында ижтимагый-мәдәни тормыш һәм әдәби хәрәкәт.
4. Шәмседдин Зәки шигъриятендә төп мотивлар.
5. Беренче татар хрестоматияләре.

По второму разделу

Тест:

1. Беренче татар хрестоматиясен төзүче:

а) Ф.Кәрим и в) М.Иванов

б) Г.У.Имәни г) Ә.Каргалый

2. XIX йөзнең I яртысында яшәгән, ижатында дөньяви мотивлар аеруча тулы чагылыш тапкан әдип:

а) Ш.Зәки в) Г.Чокрый

б) М.Акмулла г) Г.Кандаый

3. З.Бигиевнең "Зур гәнаһлар" әсәрендә булмаган герой:

- а) Маһруй в) Габделгафур
б) Әсма г) Жиһангир
4. Каюм Насыриның яшәгән еллары:
а) 1825-1902 в) 1800-1875
б) 1792-1861 г) 1821-1900
5. Фатих Халиди пьесасы:
а) "Бичара кыз" в) "Комедия Чистайда"
б) "Беренче театр" г) "Морад Сәлимов"
6. Түбәндәге авторларны һәм әсәрләренә туры китерегез
а) Р.Фәхреддин а) "Өч хатын белән тормыш"
б) Ф.Кәрим б) "Жәналәт яхуд Галиәкбәр агай"
в) Г.Исхакый в) "Салих бабайның өйләнүе"
г) Ш.Мөхәммәдев г) "Әсма яки гамәл вә җәза"
7. "Сүз чыгар шагыйрьләрдән хикмәт белән..." шигъри юлларының авторы:
а) Г.Чокрый в) Г.Кандалый
б) М.Акмулла г) Я.Емельянов
8. XIX йөзгә икенче яртысында мәхәббәт дастаннары иҗат итүче автор:
а) Г.Сәмитова в) Б.Вәисов
б) Г.Чокрый г) Ә.У.-Кормаши
9. Түбәндәге үзенчәлекләр кайсы әдәби агымга хас:
- башкалардан аерылып торган уңай герой үзәктә тора;
- мәхәббәт тарихы мәгърифәтчелек мәсьәләләре белән үрелеп бара;
- геройлар ямьсез, бозык тормыштан, яшәштән читкә качып бәхетле булырга омтыла;
- лирик-психологик кичерешләргә киң урын бирелә; вакыйгалар, гадәттә, этнографик күренешләр, пейзаж фонунда бара;
а) мәгърифәтчелек романтизмы в) тәнкыйди реализм
б) мәгърифәтчелек реализмы г) социалистик реализм
10. Әсәрләренң жанрын туры китереп языгыз:
а) "Салих бабайның өйләнүе" а) роман
б) "Зур гөнаһлар" б) драма
в) "Өч хатын белән тормыш" в) повесть
г) "Жиһанша хәзрәт" г) хикәя
11. Жәдитчелек хәрәкәтенең идеологы:
а) Ш.Мәржани в) К.Насыри
б) И.Гаспралы г) Х.Фәезханов
12. "Мәдхә Казан" әсәренең авторы:
а) Ш.Мәржани в) Г.Ильяси
б) Г.Чокрый г) Б.Вәисов
13. Татар әдәбиятында беренче сәхнә әсәре:
а) "Беренче театр" в) "Бичара кыз"
б) "Рәдде бичара кыз" г) "Комедия Чистайда"
14. XIX йөз әдәбиятын өйрәнүгә зур өлеш керткән галим:
а) А.Әхмәдуллин в) М.Гайнетдин
б) Ә.Кәримуллин г) Т.Галиуллин
15. "Кайгы", "Әләк", "Ярлы тормыш" шигърьләренең авторы:

- а) Б.Вәисов в) Г.Сәмитова
б) һ.Салихов г) Я.Емельянов
16. Мәгърифәтчелек реализмына хас билгә түгел:
а) сыйнфый көрәшкә чакыру в) шәхес ирегән яклау
б) гаилә тәрбиясенә зур урын бирү г) белем-мәгърифәт культуры
17. Татар әдәбиятында беренчеләрдән булып халыкчылык идеясен чагылдырган әдип:
а) М.Акъегетзадә в) Ф.Кәрим
б) Ш.Мөхәммәдев г) З.Бигиев
18. Авторга нисбәтле түбәндәге исемлектән артыкны билгеләгез:
а) "Кырык бакча" в) "Әбугалисина кыйссасы"
б) "Кырык вәзир кыйссасы" г) "Мең дә бер кичә"
19. XIX гасырның I яртысында яшәп иҗат иткән, беренче шигъри сәяхәтнамә үрнәген биргән автор:
а) Г.Кандалый в) һ.Салихов
б) Ә.Каргалый г) Г.Чокрый
20. Детектив жанрга караган әсәр:
а) "Мәгъсүм" в) "Меңнәр яки гүзәл кыз Хәдичә"
б) "Морза кызы Фатыйма" г) "Әсма яки гамәл вә жәза"
21. "Аурупа сәяхәтнамәсе"нең авторы:
а) Г.Чокрый в) Ф.Кәрим
б) З.Бигиев г) З.Һади
22. З.Һадинның яшәгән еллары:
а) 1863-1933 в) 1878-1954
б) 1879-1933 г) 1803-1876
23. Иҗатында рус әдәбияты традицияләренә мөрәҗғәгать иткән автор:
а) М.Акмулла в) Б.Вәисов
б) Г.Рәхмәтуллина г) Я.Емельянов
24. "Современник" журналында басылга татарлар тормышына кагылышлы мәкалә авторы:
а) В.Панаев в) А.Чехов
б) П.Пашино г) И.Никитин
25. XIX йөздә Казан университетында укыткан татар галиме:
а) И.Гаспралы в) Г.Курсави
б) М.Мөхмүдов г) Ш.Мәрҗани
26. Татар әдәбиятында беренче пьеса авторы:
а) Г.Камал в) Г.Ильяси
в) Г.Исхакый г) Ф.Халиди
27. "Мәжмәгиль-әдәб" җыентыгының авторы:
а) Г.Кандалый в) һ.Салихов
б) Ш.Зәки г) Ә.Каргалый
28. Иҗтимагый-мәдәни эчтәлекле "Шура" журналының мөхәррире:
а) Ф.Кәрим в) Р.Фәхрәддин
б) С.Максуди г) Г.Исхакый
29. Искелек, торгынлыкны аеруча көчле тәнкыйтьләгән әсәр:
а) "Салих бабайның өйләнүе" в) "Меңнәр яки гүзәл кыз Хәдичә"
б) "Морза кызы Фатыйма" г) "Жәһаләт яхуд Галиәкбәр агай"

30. Ш.Мөхәммәдәвнә башка әдипләрдән аерып торучы тема

- а) иске карашлы руханиларны фаш итү;
- б) хатын-кыз язмышын алгы планга куеп сурәтләү;
- в) татар сөүдә буржуазиясен тәнкыйтьләү;
- г) белем-гыйлем, мәгърифәткә өндәү;

31. Г.Ибраһимов "Таңыбыз чулпаны" дип атаган шәхес:

- а) Ш.Мәржани в) К.Насыри
- б) Г.Исхакый г) Х.Фәезханов

32. Казанда "Азия" басмаханәсе ачылган ел:

- а) 1861 в) 1804
- б) 1800 г) 1812

33. Заһир Бигиев "Зур гәнаһлар" әсәрендә "олуг юрист"

- а) Ибраһим Галиев в) Габделгафур
- б) Ягъкуб Галиев г) Жһангир

34. Габдулла Тукай шагыйрьләребез тәсбих тезмәсенә "Мәрһям анасы" дип атаган шагыйрь:

- а) Г.Кандалый в) Ә.Каргалый
- б) Ә.Уразаев-Кормаши г) Ш.Зәки

35. Оренбургта тумаган әдип:

- а) Ә.Каргалый в) һ.Салихов
- б) Ш.Зәки г) М.Юмачиков

Примерная тематика курсовых работ:

1. Әбелмәних Каргалый шигъриятенә идея-проблематикасы һәм сәнгати үзенчәлекләре.
2. Габделжәббар Кандалый шигъриятендә лирик мин.
3. Яков Емельянов шигъриятенә идея-сәнгати үзенчәлекләре.
4. Шакир Мөхәммәдов прозасында кәлкә тудыру алымнары.
5. Гали Чокрый ижатында жанрлар төрлеләге.
6. Закир һади әсәрләрендә кеше бәхетә мәсьәләсе.
7. XIX гасыр әдәбиятында шигъри хат жанры.
8. Фатих Кәримә әсәрләрендә образ тудыру алымнары.
9. Шиһабеддин Мәржанинә мәгърифәтчәлек эшчәнләге.
10. Гаяз Исхакыйның "Ике йөз елдан соң инкыйраз" әсәрендә милләт проблемасы.
11. Мифтахеддин Акмулла - гыйлем, мәгърифәт жырчысы.
12. Мәүлекәй Йомачиков ижатында дастан жанры.
13. Татар мәгърифәтчәлек хәрәкәтә формалашуда Х.Фәезхановның роле.
14. Газизә Сәмитова әсәрләренә поэтик үзенчәлекләре.
15. Г.Сәгъди хезмәтләрендә XIX гасыр әдәбияты тарихы.

7.1. Основная литература:

1. Гайнуллин М.Х. Татар әдәбияты. XIX йөз. - Казан: Тат. кит.нәшр., 1968. - 687 б.
2. Татар әдәбияты тарихы. Алты томда. 2 том. XIX йөз әдәбияты. - Казан: Тат. кит. нәшр., 1985. - 563 б.

7.2. Дополнительная литература:

1. Әдәбият беләме: Терминнар һәм төшенчәләр сүзләге. - Казан: Мәгариф, 2007. - 231 б.
2. Бәширов Ф. XX йөз башы татар прозасы. - Казан: Фикер, 2002. - 287 б.
3. Валидов Дж. Очерк истории образованности татар. - Казань: Иман, 1998. - 159 с.

4. Гайнетдинов М. Мәгърифәтче әдип // Мирас. - 1995. - ♦ 7-8. - 65-76 б.
5. Гайнетдинов М. Бишенче ел әдибе // Казан утлары. - 1983. - ♦ 11. - 166-169 б.
6. Гайнуллин М.Х. Татар әдипләре. - Казан: Тат.кит.нәшр., 1978. - 280 б.
7. Ганиева Р. Каюм бабабыз // Мәгариф. - 1996. - ♦ 11. - 17-18 б.
8. Госманов М. Кандаый: яңага таба борылыш // Мирас. - 1997. - ♦ 7. - 7-24 б.
9. Гомәров И.Г. Мәгърифәт жырчысы: Гали Чокрыйның тормыш һәм ижәт сәхифәләре. - Казан: РИЦ "Школа", 2006. - 144 б.
10. Гомәров И.Г. Яков Емельянов ижәтын өйрәнү юлында / Фәнни язмалар - 2008. - Казан: Ихлас, 2010. - Б. 56-59.
11. Гомәров И.Г. Мәүлекәй Йомачиков әсәрләренәң идея-сәнгати үзенчәлекләре / Глобальләштерү шартларында туган телне һәм мәдәниятләренә саклау проблемалары. - Казан, 2009. - 337-339 б.
12. Глухов М. "Егылмас инде сыналган жан..."(Шагыйрь Яков Емельяновның тууына 125 ел тулу уңае белән) // Казан утлары. - 1973. - ♦ 3. - 167-170 б.
13. Гайнетдин М. Хакыйкәт юлыннан. - Казан: Тат.кит.нәшр., 2001. - 319 б.
14. Закирҗанов Ә.М. Заманыбыз тәрәккыят заманыдыр / Казан утлары. - 2005. - ♦5. - Б. 180-185.
15. Закирҗанов Ә.М. Яңарыш юлыннан. - Казан: Татар.кит.нәшр., 2008. - 303 б.
16. Ибрагим Т.К., Султанов Ф.М., Юзеев А.Н. Татарская религиозно-философская мысль в общемусульманском контексте. - Казань: Татар.кн.изд-во, 2002. - 239 с.
17. Исхаков Д. Феномен татарского джадидизма: введение к социокультурному осмыслению. - Казань: Иман, 1997. - 79 с.
18. Каримуллин А. У истоков татарской книги. - Казань: Тат.кн.изд-во, 1971. - 223 с.
19. Каюм Насыри. Сайланма әсәрләр. Дүрт томда. 3 т. - Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. - 384 б.
20. Каюм Насыри. Сайланма әсәрләр. Дүрт томда. 4 т. - Казан: Татар. кит. нәшр., 2007. - 350 б.
21. Кәрим Фатыйх. Фәнни-биографик җыентык. - Казан: Рухият, 2000. - 317 б.
22. Кемпер М. Суфии и Ученые в Татарстане и Башкортостане. Исламский дискурс под русским господством / Пер. с немецкого. - Казань: Российский исламский университет, 2008. - 675 с.
23. Миңнегулов Х.Й. Дөнъяда сүземез бар... - Казан: Тат.кит.нәшр., 1999. - 336 б.
24. Миңнегулов Х., Садретдинов Ш. XIX йөз татар әдәбияты ядкярләре. - Казан университеты нәшрияты, 1982. - 141 б.
25. Миңнегулов Х., Садретдинов Ш. XIX йөз татар хрестоматияләре. - Казан университеты нәшрияты, 1982. - 134 б.
26. Миңнегулов Х. Шагыйрь Г.Кандаый ижәты // Татарстан. - 1995. - ♦7-8. - 116-124 б.
27. Миңнегулов Х. "Исмен синең милләт яшәдекчә яшәр..." // Мирас. - 1995. - ♦ 11-12. - 38-47 б.
28. Миңнегулов Х. Татар реализм әдәбиятының атасы // Татарстан. - 1996. - ♦ 5. - 47-50 б.
29. Михайлова С. Казанский университет в духовной культуре народов Востока России (XIX век). - Казань: Изд-во Казанского университета, 1991. - 360 с.
30. Мөхәммәтшин З. Фатих Халидинең ижәт мирасы. - Казан: Таң-Заря, 2001. - 160 б.
31. Нигматуллина Ю.Г. Типы культур и цивилизаций в историческом развитии татарской и русской литературы. - Казань: Фән, 1997. - 191 с.
32. Сибгатуллина Ә. Суфичылык серләре. - Казан: Матбугат йорты, 1998. - 368 б.
33. Сибгатуллина Ә. Иляһи гашыйклар юлыннан (суфичылык буенча очерклар). - Казан: Кыйбла, 1999. - 144 б.
34. Сибгатуллина М. Фатыйх Кәрим: әдип һәм публицист. - Казан: Сүз, 2007. - 138 б.
35. Татар әдәбияты тарихынан программа. II кисәк. XIX йөз әдәбияты. Төзүчесе - Ә.М.Закирҗанов. - Казан, 2000. - 34 б.
36. Ризәетдин Фәхретдин. Фәнни-биографик җыентык. - Казан: Рухият, 1999. - 224 б.

37. Исмаил Төрөк оглы. Муса Акъегетадә Төркиядә // Гасырлар авазы. - 1998. - ♦ 1-2. - 137-142 б.
38. Хабутдинов А. От общины к нации: татары на пути от средневековья к новому времени. - Казань: Татар.кн.изд-во, 2008. - 214 с.
39. Харрасова Р.Ф. Әдәби бәйләнешләр яктылыгында. - Казан: РПФ "Гарт", 2002. - 261 б.
40. Хәсәен Фәезханов. Тарихи-документаль җыентык. Тез.-авт. Р.Мәрҙәнов. - Казан: Җыен, 2007. - 704 б.
41. Юзеев А. Татарская философская мысль конца 18-19 вв. - Казань: Тат.кн.изд-во, 2001. - 192 с.

7.3. Интернет-ресурсы:

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Освоение дисциплины "История татарской литературы XIX века" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 032700.62 "Филология" и профилю подготовки Отечественная филология (Татарский язык и литература) .

Автор(ы):

Гумеров И.Г. _____

"__" _____ 201__ г.

Рецензент(ы):

Миннегулов Х.Ю. _____

"__" _____ 201__ г.